

1. Rhodose kolossi teame ja tunneme loomulikult kõik. Kuid, kas teame kõik ka seda jumaliku tegelast, **kelle auks see koloss püsti pandi**? Sama nime kannab ka esiliigas mängiv Võru jalgpalliklubi.

2. **Kes on see näitleja?** Ta on sündinud Kuubal 1988. aastal.

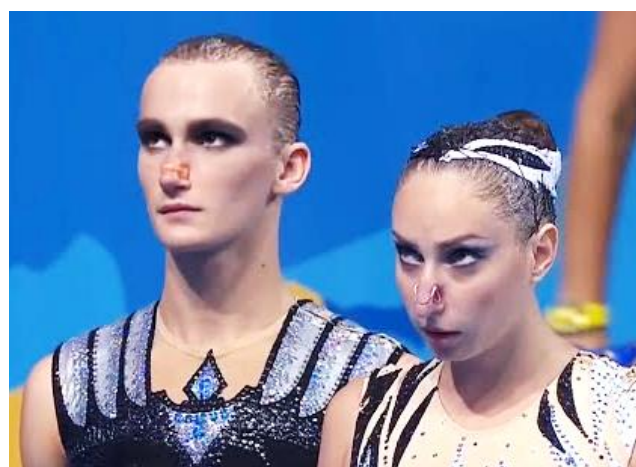

3. Eelmisel aastal küsisime olümpiarõngaste värve, mis üllataval kombel osutusid kuldmuna („Põltsamaa Kuldsed“) vääriliseks. Tänapäevane küsimus olümpiarõngaste teemal kõlab selliselt: **mis aastal ja mis mängudel** heisati esmakordselt olümpialipp? Väike õlekõrs ka: need ei olnud olümpiamängud ja see ei olnud olümpiaaasta.

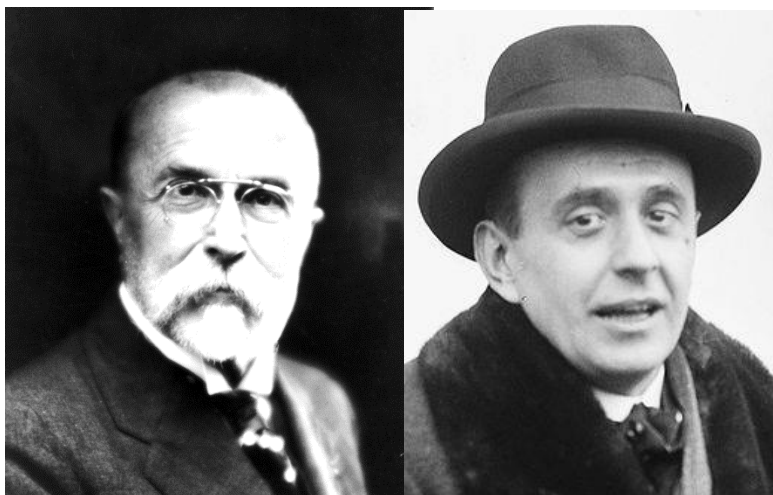
4. Maailma teadaolevalt jämedaima puu ümbermõõduks on 1780. aastal Sitsiilias mõõdetud 59,7 m. Puu nimi sisaldub mõlema pildiloleva seeneliigi nimetuses (***pakk ja ***vöödik). Vöödik on muide surmavalt mürgine, Eestis haruldane, aga Euroopas väga kardetud. **Nimetage puu**, mis sobib tärnide asemele.

5. Pildil vasakul on sünkroonujumise kahekordne maailmameister (2015 ja 2017). Olümpiamängudele pole mehi senini võistlema lubatud. Sama ees- ja perekonnanime kannab spordilegend - kahekordne olümpiavõitja ja 9-kordne maailmameister. Oma riigi eest on ta mänginud 319 kohtumises, löönud oma riigi koondises enim väravaid, kuid oma maa meistriks pole kunagi tulnud. **Mis on mõlema sportlase nimi?**

6. Karl Kullisaar (1905–1942), Rudolf Loo (1902–1983), Voldemar Mägi (1914–1954), Olaf Luiga(1908–1939) ... Kokku on neid inimesi hetkeseisuga 21. Loodetavasti see nimekiri pikeneb. **Mis nimekirjaga on tegu?**

7. Kes on need kaks poliitikut? Isa ja poeg. Isa lõpetas oma poliitikukarjääri riigipeana, poeg välisministrina.

8. Augusti keskel avati Tallinnas Nautica kaubanduskeskuses Euroopa jalanõude jaekaubanduse turuliidri kauplus, tegemist on esimese selle firma poega Eestis. Teine pood avati septembris Kristiine keskuses. Turule sisenev firma, mille peakorterid asuvad Saksamaal Essenis, asutati 1913. aastal ning on siiani 100% asutaja järeltulijate omanduses juba kolmandat põlvkonda. Ettevõtte on jalanõude jaekaubanduse turuliider Euroopas. Poolas on kauplusi 250, Leedus 18 ja Lätis 1. **Mis firma?**

9. Pildil olev mees suutis olla oma ala tipus kuni surmani 2019. aastal. **Kes ta on?**

10. Ainus portugali keelne riik Aasias on üks kahest kristlikust riigist maailmajaos. Rahvusvaheline Valuutafond on seda riiki nimetanud maailma kõige enam naftast sõltuvaks majanduseks. Mis riik?

11. Kes on see 2019. aastal siitilmast lahkunud kuulus inimene? Kindlasti oleme kõik kuulnud midagi ka tema tütest, õest ja isast.

12. Mis riigi hümnid kuulete? Riigi hümniks sai lugu 1997. aastal. Hümnis on neli salmi ja esitatakse seda viies erinevas keeles. Esimese salmi kaks esimest rida on koos ja kaks viimast rida... keeles, teine salm on ..., kolmas salm ... keeles ja viimane salm inglise keeles.

13. Pildidel olevad härrasmehed kannavad täpselt ühesugust ees- ja perekonnanime. Vanem neist (1931) on paljude muude ametite kõrval olnud ka Haapsalu Leivatehase direktor ja Rummu vangilaagri tööstuskooli õppejõud. Noorem (1961) on olnud aastatel 1996–1998 Lennuameti peadirektor. Nimekaimud on ka väga terava sulega. **Millist ühist ees- ja perekonnanime nad kannavad?**

14. See riiklik firma avaldas esimest korda üle mitmekümne aasta oma majandustulemused ning paljastas selle käigus, et teenis möödunud aastal 111 miljardit dollarit, olles seega maailma kõige kasumlikuma ettevõtte. 2019. aasta aprillini hoiti aga kasuminumbreid saladuses. Ettevõtte pidi enda tulemuste osas läbipaistvaks muutuma, kuna omanik tahab sellest teha maailma kõige väärtuslikuma börsil noteeritud ettevõtte hinnangulise turuväärtusega 2 triljonit dollarit. Mis firma?

15. Sel 1922. aasta passipildil olev kunstnik (Ilja Repini õpilane) on ülisuure tööenäosusega ainus, kes on maalinud nii Jossif Stalinist kui Konstantin Pätsi. **Kes?**

16. Jaanuaris 2019 tegi Inglismaa jalgpalli kõrgliigas (*Premier League*) ajalugu daam nimega Susanna Dinnage. Temast sai *Premier League* ajaloo naissoost esimene.... **Kes?**

17. Tema emapoolne vanaisa oli Sangaste, Laatre ja Viljandi Jaani koguduse õpetaja Mihkel Laid, kes astus vabatahtlikuna Eesti Leegioni 1941 ja hukati kommunistide poolt 1945. aastal Patarei vanglas; tema õe mees (vanasõtsemees) oli kindralmajor Andres Larka ja nende isa (vanavanaisa) oli Eesti sõjaväe tervishoiuvalitsuse esimene ülemarst dr Mihkel Ostrov. Ta on abielus maastikukujundaja ja ajakirja Tiiu aiandusrubriigi toimetaja Jannega. Neil on poeg ja tütar. Ta harrastab maalimist ja kalapüüki. Ta on alates 1982. aastast esinenud kunstinäitustel nii Eestis kui ka välismaal ning esinenud mitme isikunäitusega. **Kes?**

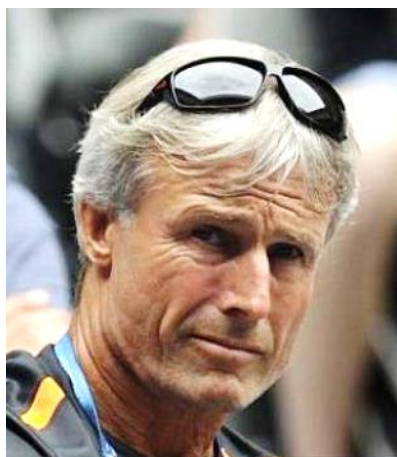
18. Mis autofirma toodab Stingereid? Loomulikult küsime automarki, mitte massihävitusrelva.

19. Mis nime kannab see pildil olev valgenahaline härrasmees (1848–1908)? Tema kõrval olev mustanahaline härrasmees peaks olema abiks õige vastuse leidmisel.

20. Mis eluala esindajad saavad auhinnatud sellise kujukesega?

21. Täna saab 50 aastaseks üks Läti kirjanik. Ta lõpetas 1992. aastal Läti Ülikooli läti filoloogia erialal ning täiendas end 1994–1995 inglise keele ja kirjanduse alal Missouri Ülikoolis (Columbia, Missouri). Ta kirjutas algul novelle. Kogud "Pisiasjad ja lõbustused" (1995) ja "Ekstlikud romansid" (1997) võttis kriitika hästi vastu. Aastal 1998 ilmus tema esimene romaan "Elu pühitus", millel oli Lätis suur menu. Romaani esitleti Tallinnas 26. novembril 2003. Kirjanik ütles, et ta olevat raamatu kirjutanud sundseisus Visbys loomemajas olles. Tema loomingut on tõlgitud soome, saksa, vene, sloveeni, prantsuse, rootsi, inglise, eesti ja taani keelde. "Mātes piens" (2015; eesti keeles "Emapiim", 2018, tõlkinud Ilze Tälberga ja Contra). Kes?

22. Neid kahte pildidel olevat välismaa härrasmeest seob üks Eestimaa tütarlaps. Kes on see tütarlaps?

23. Nimetage reklaamivaba internetiraadio, mis mängib mitmesuguseid alternatiivse suunaga muusikastiile. Selle internetiraadio asutas Rusty Hodges 2000. aastal. Tema sõnum oli lihtne: "*It all began because there was nothing good to listen to on the radio...*" ("Kõik sai alguse, sest raadiost ei olnud midagi head kuulata"). Põhipunker asub San Franciscos. Mis raadiojaam?

24. Kes laulab?

25. Eesti Noorte Puhkpilliorkester (ENPO) on eesti puhkpilliorkester, 1972. aastal asutatud Vabariikliku Noorte Puhkpilliorkestri õigusjärglane. Alates aasta 2018 sügisest on orkestri peadirigendiks Põlva mees. Suvel toimunud laulupeol kõlas puhkpilliorkestrite esituses tema loodud orkestripala "Sinule, Eesti!" Ta oli Põltsamaal korraldatava noorte puhkpillimängijate suvekooli õpilane alates 2001. aastast. Õpilasena ootas ta alati suvekooli pikisilmi. "Aastal 2006 võtsin kaasa ühe loo ja tulin suvekooli orkestrit dirigeerima ja nüüd ootan alati Põltsamaal toimuvat suvekooli dirigendina. Detsembris esineb ta aastalõpukontsertidel oma orkestriga koos Tõnis Mäega. Kes?"

26. Daam pildil on 2004. aastast alates lesk ja viimastel andmetel elab koos tütreaga Maltal. **Nimetage tema kadunud abikaasa** – mees, kelle pildi näitamine oleks ilmselgelt ülearune. Nad abiellusid 1990. aastal, mees oli abikaasast 34 aastat vanem.

27. See on orgaaniline lämmastikühend, mis reguleerib immuunreaktsioone ning ka füsioloogilisi reaktsioone soolestikus, ning on üks signaalmolekulidest. See ühend vallandab põletikulise reaktsiooni. Immuunreaktsioonina toodetakse histamiini basofiilidest nuumrakkudes, mida leidub sidekoes. Ta suurendab kapillaaride läbilaskvust valgete vereliblede ja mõningate valkude suhtes, et võimaldada neil seostuda patogeenidega nakatanud kudedes. Mis ühend?

28. Piltidel on vanaisa (1937–2000) ja lapselaps (1988). Vanaisa oli tuntud Nõukogude Liidu teatrilaval ja kinolinal, lapselaps on aga tegija ühel spordialal (on kuulunud maailma Top 10 hulka). Milliseid erinevaid perekonnanimesid nad kannavad?

29. Selle küsimuse vastuseks tahame teada koomiksi **peategelase nime**. Siin üritab ta magamistuppa õllepruulimiskoda sisse seada. Küsitavat eesnime kannab üks praegu ühes Euroopa riigis tegutsev poliitik.

30. Võitmatu Armaada (hispaania keeles Grande y Felicísima Armada) oli Hispaania laevastik, mis saadeti 1588. aastal teele eesmärgiga vallutada Inglismaa. Vaatamata asjaolule, et 130 alusega oli Armaada Inglise laevastikust mitu korda suurem, suutsid inglased hispaanlased alistada. Võitmatu Armaada hävitamist peetakse üheks

Inglise mereväe ajaloo suurimatest võitudest. 20. mail 1588 väljus Armaada 130 laevaga sellest sadamast, mis oli tol ajal hispaanlaste võimu all. Halbade ilmaolude tõttu pidi laevastik aga La Coruña sadamas peatuse tegema. 19. juulil nähti Armaadat Scilly saarestiku lähedal. Inglise ja hispaanlaste esimene kokkupõrge toimus 31. juulil Plymouthi ranniku lähistel. **Mis sadamast alustas oma teekonda armaada?**

31. 1. juulil 2019 astus selle riigi 46. presidendina ametisse Nayib Bukele. **Mis riigi 46. presidendiks ta valiti?** Riigi pindala on 21 040 km² ja rahvaarv 6,4 miljonit.

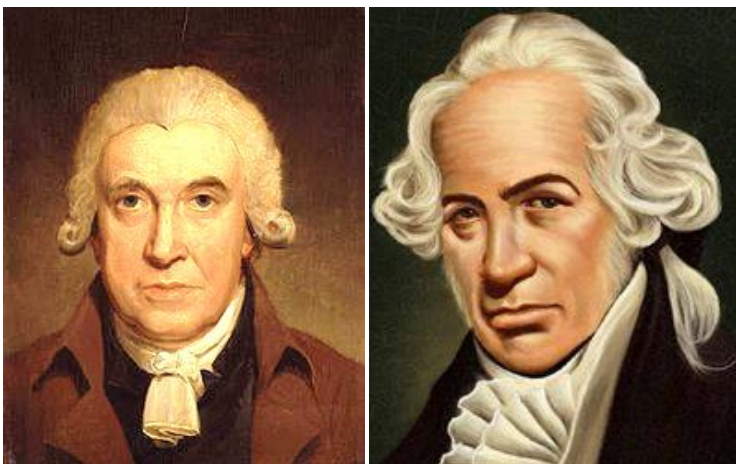
32. Küsitav sõna on pärit Walter Scotti romaanist "Ivanhoe", tähistades seal palgasõdurit XII sajandi Inglismaal. Inglisekeelsena on see sõna laialt kasutusel ka teistes keeltes, sealhulgas eesti ja saksa, aga kummaski nimetatud keeles ei puudu ka omakeelne vaste. **Mis sõna?** Vastata võib nii inglise kui eesti keeles.

33. See taim *Stipa tenacissima*, mitmeaastane rohttaim stepirohu perekonnast, kasvab Vahemeremaal. Temast toodetakse tehssiidi, jämedat riiet, võrku, nõõri jms. Lehtedest saadakse tselluloosi, sh. kiudainet paberi valmistamiseks. ... paber-paks, kuid kerge kõrgtrükipaber teksti ja joonillustratsioonide trükkimiseks. **Mis taim?**

34. Koraan keelab *riba* arvestamise ja maksmise. Selle mõiste vastand on *al-qard al-hasan*. **Mis mõisted?**
1 õige 1 punkt

35. Nagu kaks tilka vett. Piltidel olevad mehed, kes on suurte tähtedega raiunud oma nimed maailma ajalukku. Vasakpoolne sündis ja parempoolne suri 1736. aastal. **Kes nad on?**

- 36.** Kuninglikku Loomaaeda mainiti esimest korda Henry III valitsusajal. 1251. aastal kästi šerifitel maksta neljapäevane päev, et pidada üleval kuninga jääkaru. Oma kalastusretkel Thamesi jõkke sai karu londonlastelt palju tähelepanu. Aastal 1254 kästi šerifitel rahaliselt toetada Towerisse elevandimaja ehitamist. Täpne keskaegse loomaaia asukoht on teadmata, see-eest lõvisid peeti lossimüüri väliskindlustuses, mida tuntakse kui Lõvitorni. Kuninglikku kollektsiooni suurendasid diplomaatilised kingitused, näiteks Friedrich III, Püha Rooma keisri, kingitud kolm leopardi. 18. sajandiks oli loomaaed avatud avalikkusele. Sisepääs maksis kolm ja pool penni või .... Või..., kes söödeti lõvidele. 1828. aastal oli loomaaias üle 280 looma, mida esindasid vähemalt 60 liiki. **Kelle või millega sai veel pääset lunastada? 1 õige - 1 punkt**

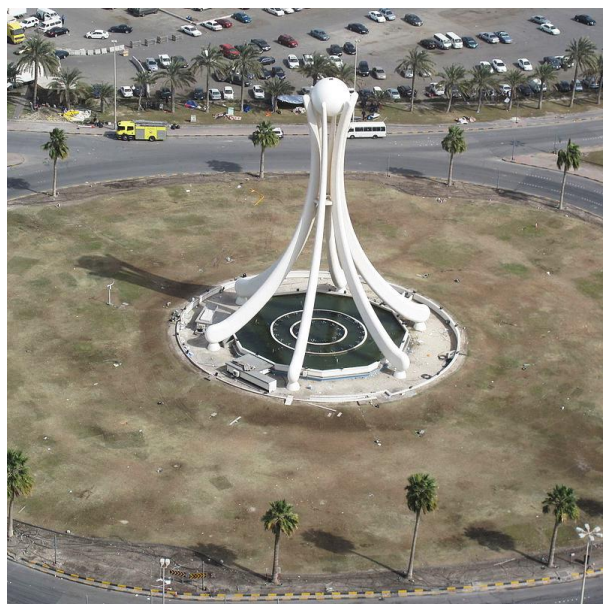

- 37.** Kes on see valitseja Jan Matejko maalil "**** Pihkva all"?

- 38.** See Eesti poliitik on sündinud 17. märtsil 1949 Võrus. Ta oli alates 11. detsembrist 2016 Riigikogu XIII koosseisu liige. Ta on kuulunud Reformierakonda, Tuleviku Eesti Erakonda, Demokraatlikku Tööparteisse, Maarahva Erakonda ja Eestimaa Rahvaliitu. 2007. aastal astus ta Eesti Keskerakonda. Ta lõpetas 1975. aastal Eesti Põllumajanduse Akadeemia agronoomina. 1987–1994 oli ta Maaritsa kolhoosi esimees. Ta oli Põlvamaa Tootjate Liidu üks taasrajajaid ja selle esimees. Samuti on ta töötanud pulmavanemana ja Raadio Martas saatejuhina. Tema pojapoeg mängib Nõmme Kaljus. **Kes?**

- 39.** Zarja, Unity, Zvezda, Destiny, Quest, Pirs ja Poisk, Harmony, Tranquility, Columbus, Kibō, Cupola, Rassvet, Leonardo, Nauka jt. **Mis seob neid eelpoolnimetatuid?**

- 40.** Mis riigi pealinnas asus see Pärli monument? Pärliväljakul asunud monument kujunes 2011. aasta ülestõusu sümboliks ja võeti seetõttu maha

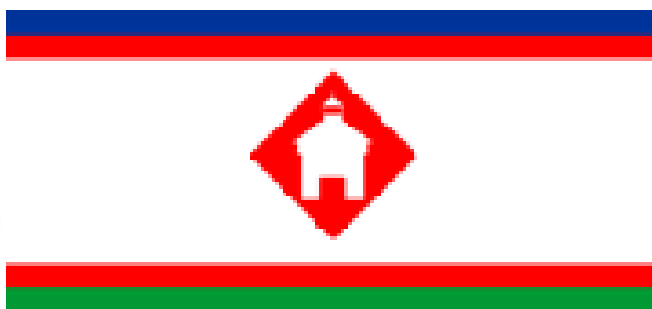
41. Kuidas nimetatakse seda riietuseset?

42. See kaubamärk on kõikide surfarite ja rulatajate ning sellega kaasneva elustiiliga inimeste valik number 1. Kindlasti on selline ülemaailmne populaarsus seotud firma ajaloo – bränd asutati vendade Van Doren-i poolt 1966. aastal Californias Anaheimis linnas, USA-s. Nende erilisus seisnes ainulaadse vahvlimustriga tallas, must-valge ruudulises mustris, Authentic ja Classic Slip-On (ilma paelteta mudel) jalatsites, mis on firma signatuuritunnusteks tänase päevani. Kaubamärgi tuntuks on tõstnud ka koostööprojektid maailma muusikasaurustega nagu Beatles, Kiss, Metallica, Motörhead ja paljud teised kuulsad bändid. Samuti tuli 2014 välja Star Wars kultusfilmi tegelastega kollektsioon, 2015 sügisel tuli välja Disney karakteritest inspireeritud jalatsi, riide ja aksessuaaride kollektsioon. **Mis firma?**

43. George W. Bushi võrreldakse presidendiametis Ronald Reaganiga, kes samuti suurendas ohjeldamatult kulusid, kuid Bush ületab isegi Reaganit. Roland Reagani majanduspoliitika, mida iseloomustasid maksude alandamine, eelarvepuudujäägi paisumine ja majandukasv, sai George Bush vanemalt hüüdnimeks ***-majandus. Paul Krugman on kirjutanud: *Vanakooli ***-majandus – usk maksude langetamise imesse – on kultuursest arutelust pagendatud. Pakkumisepoolsete ususekt on vähenenud niivõrd, et sellesse usuvad veel šoppingusõitlased, šarlatanid ja vabariiklased.* **Mis usund?**

44. Mis linna vapp ja lipp? Linna deviisiks on “Средоточие восьмикрайней земли”.

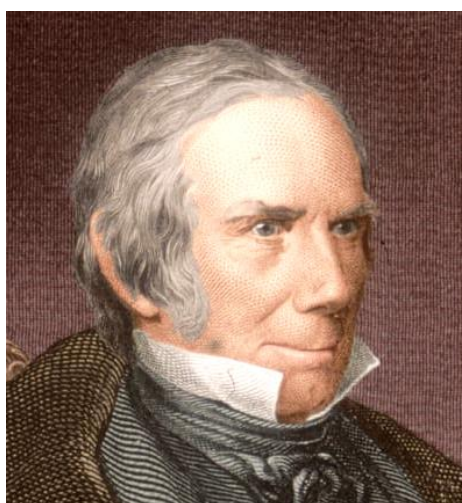

45. Koobalt, Co, keemiline element, hõbehall sitke ferromagnetiline metall, sulamistemperatuur 1495 °C, tihedus 8,9 Mg/m³. Kasutatakse sulamiosisena (nt magnetsulameis). **Mis riik on maailma suurim koobaltitootja?** 2017.a. kaevandati maailmas 110 000 tonni seda maaki, ja selles riigis kaevandati 64 000 tonni.

- 46.** See pallimäng on sport, mida mängitakse kahe mängija vahel üksikmängina või kolme või nelja mängija vahel paarismänguna, mis meenutab lauatennist. Seda mängitakse kõveral laual ja jalgpalliga sarnase palliga, mis on löödud keha ükskõik millisesse ossa, välja arvatud käed. Mängu esindab rahvusvahelisel tasandil *Fédération Internationale de ***ball*. Seda pallimängu mängima on meelitanud mitmeid maailmatasemel jalgpallureid. Selle pallimängu leiutasid 2014. aastal Ungaris kaks jalgpallihuvilist, endine profimängija Gábor Borsányi ja arvutiteadlane Viktor Huszár. **Milline kolmetäheline sõna sobib tärnide asemele?**

- 47.** Keda on pildil kujutatud? (Fulda koolkonna meister u.840)

- 48.** Ta (oli USA poliitik, elukutselt jurist. Oli 1825-29 USA riigisekretär, a-st 1833 Viigide Partei juht. Oli 1824-44 mitu korda presidendikandidaat ja suutis vahendajana vältida lõunaosariikide lahkulöömist (eriti 1850; sellest hüüdnimi Suur Lepitaja); ei pooldanud orjust, kuid vastutas abolitsionismi. **Kes?**

- 49.** See puu (*Swida*, ka *Cornus*), lehtpõõsaste ja -puude perekond hõlmab 60 liiki. Puit on tihe ja kõva. Eestis kasvavad looduslikult siberi *** (*Swida alba*) ja verve *** (*Swida sanguinea*), neid kasvatatakse ka ilupõõsana. Selle puu puit on juba ammust ajast tuntud kui Euroopa üks kõvemaid. Sellest saab valmistada väikeseid, kuid tugevaid esemeid. Väikeseid seepärast, et see puu on tegelikult hoopis põõsas ja tema oksad ei kasva kuigi jämedaks. Küll sobivad need aga näiteks sõjanoolte või masinate osade tegemiseks. Legendi järgi relvastas isegi Vana-Kreeka eeposte kirjutaja Homeros oma Odysseuse selle puust nooltega. Rooma linna müütilisel asutajal Romulusel oli olnud ...puust oda. Kasutada saab ka marju, mis tegelikult on luuviljad. Sõõmiseks need ei kõlba, küll aga huvitava roheline õli valmistamiseks. See õli on väga väärtuslik tehnikameeste töökojas. See õli ei kuiva ära. Marjad on sinakasmustad, tavalise herne suurused. **Mis puu?**

- 50.** Kuulete vene romanssi «Милая, ты услышь меня». Kes on helilooja? Tema valss Dolorès (op. 170; 1880)

51. Deukalion, Kreeka mütoloogias Prometheuse poeg, oli kreeklaste esiisa. Kui Zeus saatis inimestele karistuseks veeuputuse, pääses ainult Deukalion oma naise Pyrrhaga. Nad tulid mäe otsast alla ning nägid mudast ja pisut lagununud templit. Nad tänasid seal jumalaid oma pääsemise eest, kuid kurtsid, et on nüüd ainsad inimesed maailmas. Selle peale käskis hääl (mõne allika järgi Zeus, mõne järgi Themis) neil oma ema luid üle õla selja taha visata. Deukalion ja Pyrrha pidasid seda kõlvatuks ja ega neil ema käepärast olnudki, kuid siis leidsid lahenduse. **Millest tekkis uus inim põlv?**

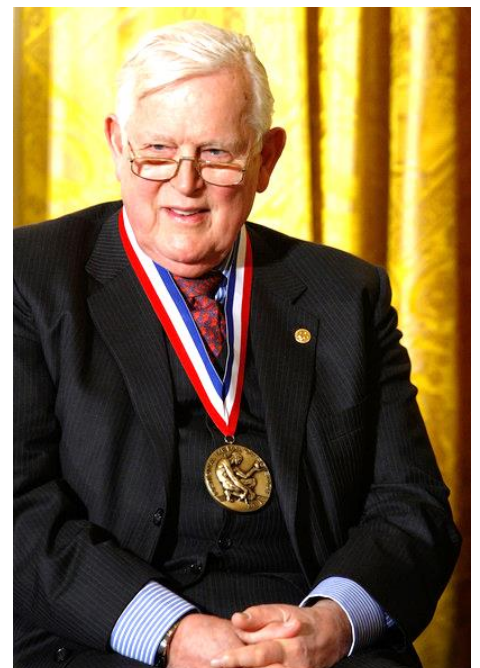
52. Millise linna hooneid on kujutatud Saudi-Araabia 50-rialisel rahatähel?

53. Selle mõistega tähistatakse Saksamaal Otto von Bismarcki valitsetud Preisi Kuningriigi (hilisema Saksa Keisririigi) ja paavst Pius IX aegse katoliku kiriku vastuseisu. Konflikt kestis ametlikult 1871–1887. Saksamaal kehtestati kodanlik abielu, keelati jesuiitide tegevus, koolid allutati riigile. Selle lõpetamine algas 1878. aastast pärast paavst Pius IX surma. **Mis mõiste?**

54. Kus kasutatakse muuhulgas alljärgnevaid konfiguratsioone?

- 2-3-2 Baltic (Hudson)
- 1-4-1 Mikado
- 2-3-1 Pacific
- 1-3-1 Prairie
- 2-2-0 merican

55. See filter on Rudolf Emil *** loodud algoritm, mida kasutatakse kosmonautikas, merenavigatsioonis, aatomielektrijaamades, demograafiline modelleerimine ja mujal. Inseneriteadustes on palju valdkondi, kus filtreerimine on eluliselt tähtis. Raadiosignaalid on tihti suure müratasemega (mingid segavad lained). Väga hea filtreerimise algoritm saab elimineerida selle müra, et saada kätte olulist ja vajalikku informatsiooni. Ka elektrienergia juures on tegemist filtreerimise protseduuriga. Paljudes maades nõutakse koduses majapidamises kasutatava elektrienergia voltide filtreerimist, et tagada kodus kasutatavate seadmete pikaealisus (näiteks arvutid, televiisorid, video- ja DVD mängijad, jne). Rudolf Emil *** arendas filtri välja aastatel 1960–1961, selle juured ulatuvad Gaussi teooriateni 1795. aastast. Sama perenime kannab tema sünnimaa helilooja (1882–1953). **Mis on Rudolf Emili perekonnanimi?**

56. Mis nime all on tuntud Braunsbergis (nüüd Braniewo, Poolas) 1622 ilmunud ladinakeelne katoliikliku jumalateenistuse käsiraamat (96 lehekülge)? See oli mõeldud Liivimaa vaimulikele ja milles on ka 24 lehekülge läti-, eesti- (tartu-), poola- ja saksakeelset teksti, seahulgas tartu keelt 17 leheküljel, kokku 474 sõna. See on tartu keelt sisaldavatest säilinud raamatutest esimene, eestikeelsetest teine. Lõuna-Tartumaa ja Lääne-Võrumaa murdejoontega ning ladina- ja poolapärasest kirjaviisist eestikeelne tekst näitab Tartu jesuiitide kolleegiumiga seostatud tundmatu kirjutaja head eesti keele oskust. Ainus säilinud eksemplar asub Poolas Olsztyni vaimuliku seminari „Hosianum” raamatukogus.

57. Mis tigu? Nime on ta saanud välimuse järgi.

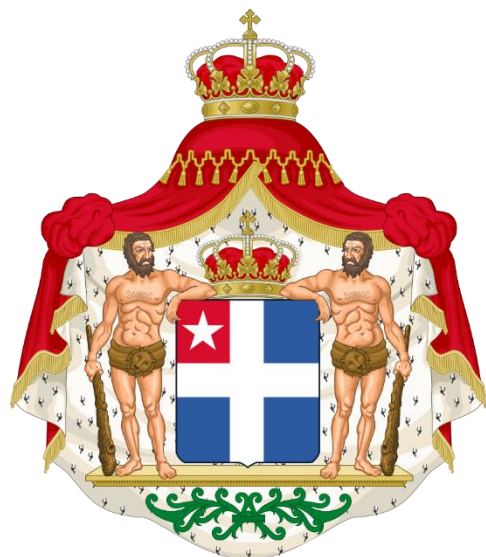
58. See idagermaani hõim rändas umbes 1. sajandil eKr Lõuna-Rootsist Wisła suudmealale, liikus 3. sajandil Põhja-Daakiasse, kuulus 4. sajandil

hunnide hõimuliitu. Hõimu viimane kuningas Kunimund langes 567 langobardide ja avaaridega peetud lahingus. Lühikest aega oli Sirmium hõimuriigi keskus ja kuningas Kunimund vermis siin kuldmünte. Pärast 567. aastat läks Sirmium Ida-Rooma keisririigile. Avaarid vallutasid ja hävitasid linna aastal 582. **Mis hõim?**

59. ERSO alustas uut hooaega Eesti helilooja maailma esiettekandega. 13. septembril Estonia kontserdisaalis esitatud sümfoonilise fantaasia “Isade maa” on kirjutanud organist ja helilooja (1907 Lokuta – 1942 Vorkuta vangilaager) 1940. aastal. Ta oli läbi aegade üks silmapaistvamaid kirikumuusikuid on kirjutanud ka ooperi "Võidu hind". **Kes?**

60. Mis riik? Selle pindala oli 8336 km², riik eksisteeris võrdlemisi täieliku autonoomiana aastail 1898-1913, misjärel Londoni lepingu tulemusel liituti naaberriiigiga.

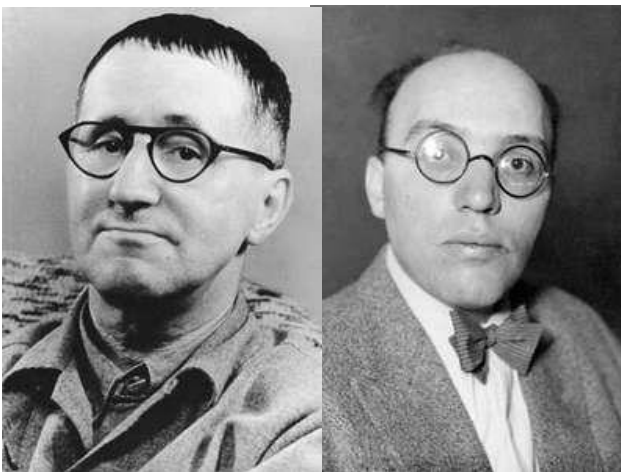
61. Pildil on XVI sajandil ehitatud maja, mille 1727. aastal laskis renoveerida kammernõunik Johann Polch. Maja seinal on mälestustahvel isikule, kes veetis siin oma esimese eluaasta. **Nimetage see isik.**

62. Keiser Justinianus I surma järel algas Bütsantsi riigi lagunemine. 8.saj-l hakkasid keiser Leo III ja tema järglane Constantinus V kiriku õigusi piirama. Keelati ära pühapiltide (ikoonide) kummardamine ja ka piltide kasutamine kirkute kaunistamiseks. Nende asemel soovitati teha taimemotiive või ornamente. Arvati, et Kristuse kujutamine inimesena on tema täielik teotamine ja suur patt. Pildirüüstajad - ikonoklastid - leidsid poolehoidu sõjaväes. Pildikumardajateks olid peamiselt vaimulikud ja mungad. See vastasseis kestis üle 100 aasta ja lõppes siiski "pildieitajate" kaotusega. Ägedas vastasseisus aga hävitati palju väärtuslikke kunstiteoseid. **Mis nime all on see tüli ajalukku läinud?**

63. Ehitustööde käigus hukkus 112 inimest. Neist esimene, J.G. Tierney, uppus 20. detsembril 1922 paisu jaoks kõige sobivamat kohta otsides. Viimane, tema poeg Patrick Tierney, hukkus 13 aastat hiljem. Neist 91 olid ettevõtte Six Companies töötajad, kolm Maavarade Kasutuselevõtmise Büroo töötajad ja üks oli külastaja, ülejäänud olid mitmesuguste allhankeid teinud ettevõtete töötajad. Otseselt paisu ehitamise perioodil hukkus 96 inimest, kuid neile võib lisada 42 ametlikel andmetel kopsupõletikku surnud inimest, kes kõik olid töölisel. Enamik neist suri vingumürgitusse paisu alla rajatud tunnelites, aga Six Companies vormistas selle kopsupõletikuks, et pääseda kompensatsiooni maksmisest. **Mis ehitus?**

64. **Milline romaan (autor ja pealkiri)** algab lausega "Call me Ishmael." – "Kutsuge mind Ishmaeliks." *American Book Review'* 2011. aasta küsitluse kohaselt on see üks tuntumaid alguslauseid kogu Lääne kirjanduses.

65. **Milline ühine nimetaja** seob neid kaht isikut?

66. Selle lauluga algas 1981. aastal midagi uut maailma muusika ajaloos. Mis sündmusega on tegemist?

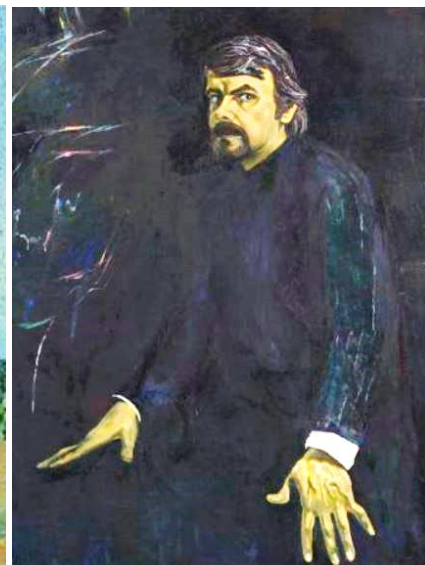
67. Nimetage prantsuse filosoof, mutualismi rajaja (1809-1865). Ta oli esimene inimene, kes kuulutas end anarhistiks, kasutades just seda terminit, ning ta on üks libertaarse sotsialismi mõjukamaid teoreetikuid. Tema käsitlus omandiõigustest on tugevalt mõjutanud klassikalisi anarhiste (näiteks Mihhail Bakuninit ja Alexander Berkmani), aga ka noort Karl Marxi. Tema kuulsaim loosung "Omand on vargus!" (La propriété, c'est le vol!) levib siiani üle maailma tänavakunsti grafitina. Samuti peetakse Proudhonist inspireerituks anarhismi kuulsaimat sümbolit, ringiga ümbritsetud a-tähte, mida seostatakse tema maksimumiga "anarhia on kord" Ansambel Vennaskond on teinud loo "Elagu ...!" (Vainola/Trubetsky, 1993). Tema pärandit varjutavad dokumenteeritud rassistlikud ja seksistlikud seisukohad. Kes?

68. Kuidas nimetatakse seda jaapani arvelauda?

69. See on fraktsioon, mis saadakse nafta esmasel destilleerimisel. Kasutatakse näiteks traktorite kütusena, lahustina ning mõningates hüdro süsteemides töövedelikuna. Aastatel 1885–1886 ehitas ja patenteeris Carl Benz kolmerattalise auto, millel olid kõik tänapäevase auto põhiosad: neljataktiline mootor, vāntvõll, elektrisūūde ja vesijahutus. Kütuseks oli küsitav vedelik, mida sai tol ajal osta apteegist. Mis vedelik?

70. Küsitava kunstniku esimesed 6 eluaastat möödusid Almatõ lähedal botaanikaaias, kus isa oli sepp ja ema raamatupidaja. 1944. aastal kolis perekond Eestisse, ema Salme Urbi kunagisele kodumaale. Näete tema portreid kahest eesti kirjanikust. Kes on kunstnik?

71. See Bosnia ja Herstsegoviina linn on katoliku palverännakute keskus, mida külastab aastas umbes kaks miljonit inimest. Palverändurite seas populaarseks kujunes väikelinn 1980ndatel, kui väidetavalt nägid kuus kohalikku last seal Neitsi Maarja ilmutust. Paavst Johannes Paulus II nimetas seda pühapaika maailma spirituaalseks südameks. Mis linn?

Nimi	Võistlusi	Lahendusi	1	2	3	Eesti rekordid
Alfred Saidlo	32	856	3	6	5	5
Andreas Pung	44	1911	24	24	22	47
Andrei Solntsev	16	529	13	6	5	23
Anti Ingel	27	583	13	13	6	31

72. Ülal on üks edetabel seisuga 28. september 2019. Allikas: WCA andmebaas. Mis edetabel?

73. Mis kollektiiv laulab? Selle kollektiivi nimi tähendab üht militaarset elukutset.

74. See on tänane maleküsimus. **Mis lennukitootja?** Seda lennukit nimetusega ***504 toodeti aastatel 1913-1940 üle 10 000.

75. Sellest USA armee *commander*'ist kirjutasid septembris 1985 kõik maailma ajalehed. Hiljem on ta muuhulgas pälvinud Hubbard'i medali ja Caird'i medali. **Kes on pildil ja millega seoses** temast tollal kirjutati?

76. Vaid kaks Kuu pinnal asuvat objekti kannavad riigimeeste nimesid. Üks neist elas 33- ja teine 56-aastaseks, esimene suri vägivaltatult ja teine vägivaldsesse surma. **Nimetage mõlemad.**

77. Pildil olev puu (*Phellodendron amurense*) kuulub ruudiliste sugukonda. See liik on Hiina meditsiinis üks kasutatavamaid taimeliike. Ainude hulgas on laialt levinud taime kasutamine valuvaigistina. Levila hõlmab peamiselt Ida-Aasiat, ulatudes Põhja-Hiinast Amuuri, Koreasse ja Jaapanisse. Põhja-Ameerikas kuulub see puu võõrliikide hulka. Eestis Rápina linnas on kasvanud looduskaitse all olnuna. Tüüpiline Kaug-Ida flora esindaja, kasvades sealsetes piirkondades kuni 25 m kõrgeks, tüve läbimõõduga kuni 70 cm. Koor on helehall, rõmeline, korkjas, mistõttu

kergesti äratuntav. Lehed muutuvad sügisel erekollaseks ja varisevad väga vara, lehtib hilja. Õitseb juunis, õied kollakasrohelised ja väga meerikkad. Mustad marjataolised viljad jäävad kauaks puule. Noores eas talub varju, täiskasvanuna vajab täisvalget kasvukohta. Külmakindel, eriti vanemas eas. **Mis puu?**

78. Milline perekonnanimi ühendab neid kaht tegelast? Üks neist on fiktiivne, teine lõpetas oma päriselu elektritoolil.

79. Nimetage riik, mille tunnuslauseks on "Aafrika algajatele". Kõigil riigi esimese seeria dollaritel oli kujutatud hõimupealik *kaptein* Hendrik Witbooi, praegu kehtivatel teise seeria rahadel näeb kas teda või (väiksematel) riigi esimest presidenti, kes 14 aastat peab pensionipõlve ja tähistas tänavu oma 90. sünnipäeva.

80. Ta (umbes 1400 – 36) oli Kalmari uniooni ja Taani võimu vastase vabadusvõitluse juht. Taani, Norra ja Rootsi kuninga Eriku haldus- ja maksupoliitika vallandas suvel 1434 kaevurite ja talunike rahutused, mille etteotsa tõusis Dalarnast pärit aadlik ja kaevanduseomanik . 1435. aastal valiti ta Arboga linnas kogunenud esinduskogu poolt Rootsi vägede ülemjuhatajaks ehk riigi peameheks (rikshövitsman). Legendi järgi seostub see sündmus Rootsi seisuste esinduse Riksdagi asutamisega. Ta pidi siiski pidevalt konkureerima teiste Rootsi aristokraatidega, kes tahtsid ülestõusu oma huvides ära kasutada. Ta suruti peatselt tagaplaanile ja mõrvati 4. mail 1436 Hjälmareni järve ääres kohaliku aadlimehe Måns Bengtssoni poolt. Pikemas perspektiivis viis see ülestõus 1439. aastal kuningas Erik XIII kukutamiseni. **Kes?**